

Kedves olvasó!

Ez évben ünnepeljük, a magyar múzeumok 200. éves évfordulóját. Ebből az alkalomból, fogadják sok szeretettel az alábbi megemlékező írásomat, melynek második részét, az isaszegi falumúzeum történetével, az októberi számban folytatjuk.

Szmolicza József

MEGHIVÓ

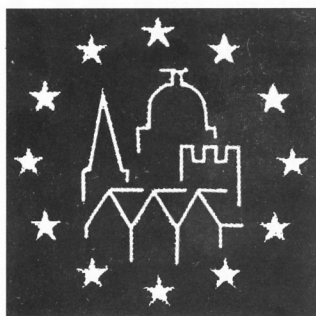
Idén is sor kerül az Európa-szerte népszerű **KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI Hétvégére**, melynek időpontja: **2002. szeptember 21-22.**

Ebből az alkalomból díjmentesen látogatható lesz a **Szent Márton középkori Műemléktemplom**, 10-16 óra között, valamint az **isaszegi Falumúzeum** 10-18 óra között!

(A Kulturális Örökség Napjai rendezvény jó alkalom arra, hogy az építészeti értékekre való rácsodálkozással együtt észrevegyük azok **sérülékenységét, mulandóságát** és a **megőrlés** munkájának összetettségét is. Megérthetjük így, hogy az értékörzés nem csak egy szűkebb szakma érdeke és feladata, hanem mindenkié, s megvalósításához szükség van az egész **társadalom** összefogására és **közreműködésére**.)

Hasznos, örömteli hétvégét kívánnak a szervezők: Római Katolikus Egyházközség, Falumúzeum, Polgárőr Egyesület

A Magyar Nemzeti Múzeum története (A magyar múzeumok 200. éves évfordulója)

A magyar múzeumügy kialakulása közel 200 esztendő történelmi folyamat következménye. A múzeum alapítása egybeesett a magyar történelem jelentős korszakváltásával, az újkori nemzeti öntudat kialakulásának és a polgári szabadságeszmék elterjedésének időszakával.

A magyar arisztokrácia egy része a Habsburg-ház egyre súlyosbodó elnyomását érezve, hazafias érzelmét bizonyítandó, a polgári eszmék jelentkezésének hatására nemzeti értékeink, kincseink megmentésén szorgoskodott.

Kiemelkedett ezek közül is Széchenyi Ferenc gróf, aki 1784-ben európai körútja során ismerkedett meg a múzeumok feladataival és lehetőségeivel. Először könyveket, majd 1795-től egyre rendszeresebben pénzeket, érméket, régiségeket szerzett meg. 1802-ben gróf Széchenyi Ferenc (Fertőszéplak, 1754. ápr. 28. - Bécs, 1820. dec. 13.) a művelt arisztokrata, I. Ferenc császárhoz fordult engedélyért, hogy Magyarországra vonatkozó gazdag gyűjteményét a nemzetnek ajándékozhassa. 1802. november 25-én kelt alapítólevelével 11884 nyomtatványból, 15000 kötet könyvből, 1156 kéziratból, 142 térképből és rézmetszetből, 2029 nemesi címerből és 2665 db éremből álló gyűjteményét a magyar nemzetnek ajándékozta, amelyet később nagycenki könyvtárának gyűjteményével (6000 darab rézmetszet és 9206 kötet könyv) egészített ki. Az uralkodó hozzájárulását adta, így ezt a dátumot tekinthetjük a *Magyar Nemzeti Múzeum* alapítási évének. Az adomány pénzben kifejezett értéke 160 000 forint volt, amely abban az időben igen komoly összegnek számított. Ezek a tárgyak képezték tehát a Nemzeti Múzeum első gyűjteményét, amely Európa harmadik ilyen jellegű nemzeti intézménye volt. Az anyagot először az egykori pálos kolostorban, majd a napóleoni háborúk után a régi egyetem épületében helyezték el. Az 1807-es országgyűlés, a nemzet tulajdonába vette az új intézményt és a 24. tc.-ben törvénybe iktatta, gróf Széchenyi Ferenc alapítói érdemét.

Az országgyűlés ekkor közadakozásra szólította fel a nemzetet. Az adományozások közül az egyik legjelentősebb volt az alapító feleségének, Festetics Juliannának értékes ásvány-gyűjteménye (1808.) mellyel megvetette a későbbi Természettudományi Múzeum alapját. Az ajándékozások mellett a gyarapodás másik forrása a vásárlás. 1836-ban az országgyűlés megvette a Magyar Nemzeti Múzeum számára Jankovich Miklós (1773. - 1846.) tudós és műgyűjtő, különösen értékes ötvös tárgyain kívül, elsőrendű képtárát 125 000 forintért. Pyrker János (1772-1847) egri érsek, velencei pátriárka korábban nagy értékű olasz képtárát gyűjtötte össze és azt a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta.

A nemzeti öntudat szempontjából korszakos jelentőségű esemény, hogy az 1832-36-os országgyűlés félmillió forintot szavazott meg a múzeum új, önálló épületének felállítására. Ekkor Grassalkovich Antal herceg telket adományozott, ahová az épületet felépíthetik. Később ezt elcserélték arra az ingatlanra, ahol a múzeum ma is áll.

Az épület tervezésével Pollack Mihályt (1773-1855) bízták meg, a magyarországi klasszicista építészet jelentős alakját, aki már komoly hírnevet szerzett több impozáns épület tervezésével. Az építkezés 1837-1847-ig tartott. A nyolcoszlopos, római stílusú porticus 34,7 m széles és 27,3 méterrel lép ki a homlokfal elé.

Magyar Nemzeti Múzeum Fotó: Internet

A timpanon szobordíszei Raffael Monti milánói szobrász alkotása: középen Pannónia nőalakja trónol, kezében egy-egy babérkoszorúval, melyet jobbról a tudomány és művészet, balról a történelem és a hírnév megszemélyesítőjének nyújt át.

A jobb sarokban lévő alak a Dunát, a bal sarokban lévő a Drávát szimbolizálja. Az épület belső kiképzése a klasszicista stílusnak megfelelő. A főlépcső falait és mennyezetét 1875 óta Lotz Károly és Than Mór allegorikus freskói díszítik.

A múzeum jelentős szerepet játszott az 1848-49-es forradalom és szabadságharc időszakában. 1848. március 15-én a homlokzat előtti téren játszódtott le az a tömeggyűlés, amely a forradalom legfőbb kezdő eseménye volt, s ekkor a hagyomány szerint itt, a lépcsőn szavalta el Petőfi Sándor a Nemzeti Dalt. Ettől az időszaktól kezdve a Nemzeti Múzeum épülete a magyarság számára nem csupán a legfontosabb nemzeti gyűjtemény befogadó helye, hanem az emberi és nemzeti szabadság, a társadalmi progresszió jelképe is.

A szabadságharc vezetői még a legválságosabb időben is nagy gondot fordítottak erre a központi tudományos és közművelődési intézményre. Kossuth Lajos elrendelte, hogy Buda sáncolási és erődítési munkálatainál előkerült leleteket különleges védelemben kell részszíteni és azokat a Nemzeti Múzeumban kell elhelyezni.

A múzeum környékének esztétikus kialakítására, később megtervezték a múzeumkertet.

1883 májusában leplezték le a körút felé néző oldalon Stróbl Alajos alkotását, Arany János ülőszobrát, és 1890-ben került sor Petőfi Sándor emléktáblájának elhelyezésére a lépcső jobb oldali mellvéd falán.

A múlt század második felében olyan kiváló régészek és tudósok fejtették ki e falak közt alkotótevékenységüket, mint Kubinyi Ágoston, Römer Flóris, Hampel József és Pulszky Ferenc (1814-1897), aki 1869-től 1894-ig a múzeum igazgatói tisztét is betöltötte. A dinamikusan fejlődő gyűjtemények már ekkor kinőtték az intézmény falait. Emellett a nemzetközi muzeológia fejlődése is a szakosodás, a szakmúzeumok kialakítása irányába mutatott.

Az 1870-es évek elejétől indult meg a fokozatos szétválás folyamata, ha azok osztályonként maradnak is meg a régi szervezetben. 1870-ben az Állattár, a Növénytar, valamint az Ásvány-és Őslénytár szerzett bizonyos önállóságot. 1872-ben a Néprajzi Múzeum és az Iparművészeti Múzeum alakult meg, mint a Nemzeti Múzeum önálló osztálya. 1896-ban pedig, a képtár egy részéből, a Szépművészeti Múzeum.

A továbbiakban különösen a vidéki múzeumok területén szükséges két fontos eseményt megemlíteni, melyek új múzeumok megalapításához vezettek. Az egyik az, hogy Magyarországon, (Budapesten) tartották 1876-ban az Ősrégészeti Kongresszust.

Mivel ezt már évekkel előre tudták, ezért hatalmas régészeti feltáró és múzeumszervező munka indult meg, nemcsak a Nemzeti Múzeumban, hanem vidéken is. Ennek eredményeképpen az új múzeumoknak az egész sora alakult meg: Pl. Gyula 1865, Nyíregyháza. 1867, Sopron 1867, Székesfehérvár 1873, Jászberény 1874, stb. A másik nagy ösztönző erőnek a Millennium, az Ezredéves Kiállítás mutatkozott.

Ekkor létesült - 1896-ban - a Közlekedési és a Mezőgazdasági Múzeum is. A Budapesti Történeti Múzeum az 1885. és az 1896. évi nagy kiállításokhoz kapcsolódva jött létre. A Millenniumi Kiállítás történeti részén kívül különösen a Néprajzi Falunak volt nagy hatása, ahol az egész ország különböző részeiből 12 magyar és 12 nemzetiségi udvart és egy faluközpontot alakítottak ki. Ezt a nagyszerű létesítményt egy fél év után lebontották ugyan, de hatására egymásután megindultak a néprajzi gyűjtések és múzeumalapítások: Pl. 1895, Szekszárd, Vác, Szentes 1897, Kecskemét 1898, Pécs 1898, Keszthely 1898, Békéscsaba, Miskolc, Szombathely 1899, Debrecen 1902, Veszprém 1903, stb. Ezekben a múzeumokban már a régészet mellett, a történelem és különösen a néprajz kapott egyre erőteljesebben helyet.

A magyar múzeumügy szervezetének élén, a Magyar Nemzeti Múzeum állott, mely a múzeumokat, a mai Széchenyi Könyvtárat és az Országos Levéltárat egyesítette és ennek élén a MNM Tanácsa állt., melyet az elnök képviselt. A Magyar Nemzeti Múzeumon belül osztályok működtek osztályigazgatók vezetésével, így a Történeti, az Iparművészeti, Természettudományi, Néprajzi stb. csupán osztályok voltak. A Magyar Nemzeti Múzeum élén Tóigazgató állt.

A vidéki múzeumok felügyeletét a Közgyűjtemények Országos Felügyelőisége (KOF) látta el, de lényegesen alig tudta a helyi múzeumok működését befolyásolni.

A két világháború között, a hazai múzeumügy addig töretlen fejlődése megtorpant.

A lassú konzervatívizálódás éveiben azonban újabb kulturális fellendülés korszaka kezdődött, amely a keresztény-nemzeti gondolat jegyében, gróf Klebersberg Kunó kultuszminiszter nevével fémjelvezhető.

Ekkor a múzeumok a népszerűsítés ismeretterjesztéssel szemben, a tudományos munkát helyezték előtérbe.

Vitathatatlan, hogy a Klebersberg-féle kultúrpolitikai koncepció jelentős reformokat, szervezeti változásokat, s a hazai múzeumügyet lényegesen előrevívó jogi kereteket alkotott. Az új múzeumi koncepció jegyében született meg az 1929. évi XI. tc is, amely sok tekintetben előfutára volt napjaink múzeumi törvényének. Ez a törvény többek között kötelezővé tette a rendezetlen anyag leltározását. A törvény megalkotta a "Tiltott terület" (a mai védett terület elődjét) fogalmát, valamint törvénybe iktatta, a lelet bejelentési kötelezettséget!

A II. világháború után hazánk a szovjet hatalmi zónába került. Ennek egyenes következménye volt, a szocialista modell bevezetése múzeumainkban, amelyre 1949ben került sor. Mindezt az Elnöki Tanács 1949. évi 13. sz. törvényerejű rendelete alapozta meg, amely lényegét tekintve napjainkig érvényben van, kisebb - nagyobb módosítások, változtatások mellett. Szakmai szempontból mindenképpen előrelépést jelentett ez a törvény, mivel az egész országot átfogó, biztos költségvetéssel rendelkező, központi szakmai irányítás alatt álló (kulturális tárca) közgyűjteményi hálózatot hozott létre. Az új múzeumi rendszer alá tartozó intézményeket szakterületük, területi illetékességük szerint rendezte. A múzeumi tevékenység egészét, központi előírásokkal szabályozta. A "szocialista" múzeumügy megszüntette a földtulajdonos előjogait a földből kikerült forrásanyagra, kimondta annak állami tulajdonát és kötelezte a megtalálót, tulajdonost mindennemű régészeti lelet bejelentésére. Kibővítette a "Tiltott terület" jogi kereteit, megalkotta a "régészeti védett terület" fogalmát. A nemzeti-vagy muzeális magángyűjtemények védetté nyilvánításával lehetővé tette, a jogi személy (egyház) vagy magántulajdonban lévő értékek védelmét, ellenőrzését, nyilvántartását.

Az 1963. évi 9. sz. törvényerejű rendelet létrehozta a *megyei múzeumi szervezeteket*. Ezzel vette kezdetét, a 19 megyei múzeumigazgatóság kialakítása.

Az addig központi, minisztériumi fenntartásban működő vidéki múzeumok, a területileg illetékes 19 megyei tanács hatáskörébe kerültek. Ennek következtében a hatvanas-hetvenes években a múzeumi hálózat igen dinamikusan fejlődött.

1962-ben megalakult, a Pest megyei Múzeumok Igazgatósága is, először Budapest, majd később 1972-ben Szentendre székhellyel.

Első igazgatója Dr. Mezösi Károly (1907-1971) történész-muzeológus, Petőfi kutató volt, aki jelentős érdemeket szerzett a megyei szervezet létrehozásában.

Ekkor a megyei szervezethez az alábbi települések múzeumai tartoztak: Abonyi Lajos Falumúzeum (1959), Petőfi Múzeum Aszód (1958), Kossuth Múzeum Cegléd (1917), Petőfi Emlékház Dömsöd (1960), Arany János

Múzeum Nagykőrös (1928), nagytaccsai falumúzeum (1960), penci falumúzeum (1952.), Székely Bertalan emlékmúzeum, Ferenc Múzeum (1951), Börzsöny Múzeum Szob (1960), Blaskovich Múzeum Tápiószele(1952), Vak Bottyán Múzeum Vác (1895), Szőnyi István Emlékmúzeum Zebegény (1967), stb. később megalakulásával (1967) az isaszegi Helytörténeti Gyűjtemény is a megyei szervezethez csatlakozott.

Szmolicza József

HOLYDAY SPORTTÁNC EGYÜTTES

Rock and Roll divat és showtánc tanfolyamot indít Isaszegen a Művelődési Otthonban 5 éves kortól. Heti 2x1 óra.

**Beiratkozás és megbeszélés
szeptember 14-én 13.30-kor a
Művelődési Otthonban.**

Bemutatkozás szeptember 6-án a Falunapon.
Érdeklődni lehet a 06-20-3900-532 telefonon

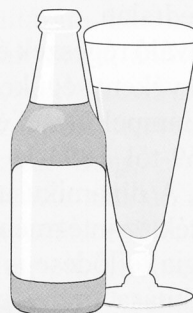
TELJESKÖRŰ HENGERFELÚJÍTÁS

síkolás, szelep-köszörülés, szelepfészek
megmunkálása, szelepvezető csere,
nyomáspróba, hegesztés

NOSZTI BT.

Cím: Isaszeg, Rákóczi u. 43.
Tel.: 06-28-582-406, 06-30-954-71-78

ZÖLD SASOK SÖRÖZŐBE

fiatal, megbízható
pultos, felszolgáló
lányt felveszünk!

**Érdeklődni lehet:
06-20-316-7065**